

Зрозуміло, що запропоновані види грошово-кредитних організацій, установ потребують також цивілізованого правового забезпечення для їх відповідного функціонування. Однак для активізації інвестиційного процесу в Україні потрібні структурні зміни в банківській системі. Без них неможливо буде вирішення ані існуючих проблем, ані подальшого розвитку.

УДК 336.761.6

С. Г. Хоружий,

науковий консультант

Українського інституту розвитку фондового ринку
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СКЛАДОВІ СИСТЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ НА БІРЖОВОМУ РИНКУ

Сучасна ринкова економіка — це складна система господарювання, в якій тісно взаємодіють ринкові закономірності та чисельні регулюючі і контролюючі інститути, діяльність яких має бути спрямована на досягнення ефективного управління економічними процесами. Всі вони взаємодіють як частини єдиної системи, оскільки пов'язані між собою в становленні та розвитку.

Розглядаючи проблематику взаємодії складових системи регулювання обігу цінних паперів на біржовому ринку доцільно зазначити, що на перших етапах становлення ринку цінних паперів у різних країнах біржовий обіг виникає через заінтересованість у його діяльності з боку основних учасників — емітентів, інвесторів та професійних учасників, які фактично і створюють такий біржовий ринок через саморегулювання. *Саморегулювання ми розглядаємо як взаємодію учасників ринку з метою встановлення стандартизованих норм і правил ведення бізнесу, спрямованих на досягнення ефективності і безпечності діяльності на біржовому ринку, упорядкування взаємодії учасників між собою та із суб'єктами інфраструктури, а також забезпечення контролю за дотриманням учасниками встановлених правил.* Оскільки механізми саморегулювання мають доповнюватися контролем та застосуванням спеціальних заходів впливу, правильніше, на нашу думку, визначати цей процес не «саморегулюванням» а «самоуправлінням».

Вирішуючи проблему ефективності і безпечності власної діяльності через встановлення механізмами саморегулювання стандартизованих і уніфікованих правил функціонування біржового ринку, учасники ринку сприяють задоволенню інтересів потенційних інвесторів і емітентів, тим самим сприяючи розширенню власного бізнесу. Об'єднувальні процеси призводять до необхідності механізмами саморегулювання уніфікувати на міжнародному рівні норми та правила біржової торгівлі для того, щоб і емітенти і інвестори не відчували різниці при діяльності на різних ринках.

Оскільки ринок цінних паперів поступово стає впливовим чинником на економічну безпеку держави та функціонування національної економіки країни у цілому, поряд із саморегулюванням (самоуправлінням) держава запроваджує відповідне державне управління через механізми регулювання та нагляду за біржовим ринком цінних паперів. *Держава перш за все зацікавлена у безпечності і надійності біржового обігу цінних паперів, що повністю співпадає з інтересами емітентів та інвесторів. Таким чином, виходячи із об'єктивних причин, поряд із саморегулюванням (самоуправлінням) держава запроваджує відповідне державне управління через механізми регулювання та нагляду за біржовим ринком цінних паперів.*

Для сучасних умов характерним є взаємозв'язок між ринковими методами регулювання з державними. Дж. Кейнс обґрунтував положення про те, що вирішальну роль у запобіганні криз відіграє держава, яка повинна мати достатньо важелів для активного впливу на економіку [1]. Суттєвою є думка авторів підручника «Міжнародна інвестиційна діяльність» про те, що «сучасні світові фінансові кризи наочно показали, яка велика руйнівна сила закладена в приватному фінансовому капіталі, що непомірно зріс і вільно пересувається в пошуках прибутку в глобальному просторі [2]. У той же час, Ф.Хайєк вважав, що одержавлення економіки підриває ринкову конкуренцію і веде, в кінцевому рахунку, до встановлення тоталітарного ладу [3]. А. І. Еліс-тратов підкреслював, що централізація веде до розвитку бюрократії, як «класу професійних чиновників, відірваних від життя з її наростаючими на місцях потребами і запитами та зацікавленими не стільки в довірі з боку населення, скільки в розташуванні начальства» [4]. Лише децентралізація із застосуванням професійного саморегулювання дозволяє досягти відповідності між заходами влади і потребами ринку. П. Самуельсон доводив необхідність одночасного і взаємопов'язаного використання рин-

кового і державного регулювання економічними процесами, заснованого на стійкості державного управління. Це поєднання дозволяє краще задовольняти як загальнонаціональні потреби, так і потреби окремих осіб завдяки гнучкості ринкового саморегулювання.

В сьогоденнішніх умовах, на нашу думку, для підтримання своєї ефективності ринкова економіка має оптимально поєднати ринкові засади із цілеспрямованою політикою державного регулювання економічними процесами. В багатьох країнах світу багаторічна практика впровадження такої економічної політики дала можливість виробити певні методи і важелі формування ефективної системи управління економічними процесами та запровадження дієвого регулювання ринку цінних паперів.

Ефективність і раціональність функціонування національних економічних систем залежить саме від поділу функцій між державою і суб'єктами господарювання. При цьому, державне регулювання має доповнювати ринкові механізми саморегулювання та самозростання, а не підміняти їх. В сукупності державне регулювання і ринкові механізми саморегулювання становлять єдину систему макроекономічного регулювання економічними процесами.

Враховуючи результати проведених досліджень та спираючись на дослідження українських і іноземних науковців, ми вважаємо, що *система регулювання обігу цінних паперів на біржовому ринку як ключовий елемент системи управління ринку цінних паперів являє собою сукупність форм, методів і способів функціонування необхідних і достатніх міжнародних і національних правових норм та правил, встановлених учасниками ринку щодо упорядкування взаємодії учасників біржової торгівлі цінними паперами, як між собою, так і з учасниками обслуговуючої торгової і післяторгової інфраструктури для формування стабільного, відкритого та ефективного біржового ринку цінних паперів.*

Знайти розумне співвідношення між державним регулюванням і ринковим саморегулюванням — одне з ключових завдань, яке сьогодні постало перед Українською державою. Формування ефективного ринку цінних паперів, покликаного формувати підґрунтя для стійкого економічного зростання, технічного прогресу і підвищення добробуту суспільства, є можливим за умови тісної взаємодії держави і учасників ринку цінних паперів, спрямованої на створення розвиненого ринку цінних паперів із сучасною інфраструктурою.

Список літератури

1. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://eup.ru/Documents/2003-03-03/149AE.asp>.
2. Міжнародна інвестиційна діяльність. Підручник / Лук'яненко Д. Г., Губський Б. В., Мозговий О. М. та ін. — К.: КНЕУ, 2002. — 387 с.
3. Хайек Ф. А. фон. Дорога к рабству: Пер. с англ. / Предисл. Н. Я. Петракова. — М.: «Экономика», 1992. — 176 с. / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: http://libertarium.ru/l_lib_road_iv.
4. Основные начала административного права / Ёлистратов А. И., проф. Моск. ун-та. — 2-е изд., испр. и доп. — М.: Г. А. Леман и С. И. Сахаров, 1917. — 304 с. — Репринтная копия.

УДК 339.72

Н. В. Циганова,

канд. екон. наук, доцент кафедри банківської справи
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

БАНКІВСЬКІ ІННОВАЦІЇ ЯК ЧИННИК АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

В основі поступального розвитку економіки в цілому та усіх її сфер лежить зростання ефективності на основі науково-технічного прогресу та підвищення продуктивності праці. Дія механізмів ринкового регулювання економіки спрямована на витіснення з ринку економічних суб'єктів, продукти яких мають низьку якість, завищену ціну, морально застарілі, не відповідають постійно зростаючим потребам споживачів.

Саме тому на ринку банківських послуг відбуваються постійні зміни: з'являються нові послуги і банківські продукти, змінюються потреби і попит споживачів, одні банки створюються, інші — ідуть з ринку, не витримавши конкуренції. До традиційних банківських послуг додалися лізингові, факторингові, форфейтингові, трастові, гарантійні, консалтингові та інші послуги. Значне число інноваційних банківських продуктів і послуг використовуються саме у сфері інвестиційної діяльності.

З розвитком інформаційних технологій банківське обслуговування клієнтів відбувається з використанням телекомунікацій, мережі інтернет, банкоматів та платіжних терміналів. *Банківські технології* — це способи і методи проведення банківських опе-